

Některé problémy dobytí letišť pozemními vojsky

Major Jaroslav Hamerník

Prvořadým činitelem, který podmiňuje letištní manévry, je rozmach (především tempo) soudobých operací. Nutí nás mít značnou část letectva denně na přesunu a zabezpečit potřebný počet odpovídajících letišť. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že při zabezpečení útočné operace frontu jednou leteckou armádou průměrného složení (dvě sld, dvě sbold, jedna dvid, osm až deset samostatných leteckých pluků) je nutné počítat se 25 — 30 základními, 15 — 20 záložními, 10 — 15 předsunutými a s 15 — 20 klamnými letišti.

Má-li bojová činnost letectva vzhledem k jeho operačnímu doletu při tempu útočné operace 60 — 100 km/den odpovídat požadovanému úsilí, pak musí LA denně přesunovat jednu třetinu až polovinu leteckých pluků. Můžeme tedy stanovit denní potřebu letišť zhruba na 10 — 15 základních, 8 — záložních, 5 — 10 předsunutých, 8 — 10 klamných letišť, tj. celkem 30 — 45 letišť, která vyžadují denní přípravu k provozu.

To vyžaduje, aby letecká armáda měla ve své sestavě nejméně 9 leteckých stavebních praporů. Až na zvláštní případy by měla být schopna zabezpečit úpravu uvedených letišť sama za těchto předpokladů:

- rozsah prací nebude nadměrný; musí být vytvořeny podmínky, aby nepřítel nepřikročil k destrukčním pracím většího rozsahu;

- všechny síly a prostředky leteckých stavebních praporů budou vykonávat výhradně odborné práce. Jejich organizace a sestava neumožňují vlastní bojové a speciální zabezpečení;

- operační sestava vševojskových armád zabezpečí včasny příchod leteckých stavebních praporů do prostorů dobytých letišť. Prostředky leteckých stavebních praporů musí být účelně zařazeny do sestavy pozemních vojsk.

Uvedené předpoklady mohou pro letectvo vytvořit pouze pozemní vojska, která se tak ve všech soudobých operacích budou podílet na zabezpečení letištního ma-

névru. Proto se jim také ukládá úkol **dobytí letišť**, k němuž uvedu po konzultaci s některými vševojskovými veliteli několik poznatků a zkušeností.

Domnívám se, že je nutné **pevně stanovit pojem**, význam a rozsah úkolů „dobytí letišť“, protože každý z velitelů, především vševojskových si tento úkol ukládá podle vlastního názoru a téměř ve všech případech v neprospěch letectva.

Co by mělo být obsahem úkolů „dobytí letišť“:

1. **Obsazení letištní plochy, objektů a okolí nezbytného pro rozmístění a činnost letecké jednotky silami a prostředky pozemních vojsk.** Chyby v tomto směru jsou jednoznačné. Pojem letiště je ztotožňován s pojmem letištní plocha. Domnívám se, že příčiny těchto chyb jsou již ve stanovení úkolů. Jednomu vševojskovému svazku je často nařízeno dobýt několik letišť a tak velitel, má-li splnit všechny úkoly, je ještě před rozhodnutím přímo nucen zjednodušit úkol. Chyby jsou i u představitelů letectva. Domnívám se, že by jim měla být uložena povinnost v plné míře objasnit veliteli vševojskového svazku, který úkol přímo plní, rozsah úkolů, dát i dokumentaci letištních objektů, zvláště v případech, kdy letectvo klade důraz na některý objekt. Jen tak může velitel vševojskového svazku vydat reálné rozhodnutí k dobytí letišť, zachovat a znemožnit nepříteli zničení letištních objektů, na kterých má letecká armáda zájem.

Není možné připustit názor, že si letectvo může další potřebné prostory a objekty obsadit a zajistit svými silami a prostředky. V nejlepším případě budou pozemní síly a prostředky letectva začleněny do operační sestavy vojsk.

Odborníci leteckých stavebních praporů jsou u prvosledových divizí, roty leteckých stavebních praporů za týlu prvosledových divizí. Jejich síly a prostředky a hlavně jejich úkoly vylučují však vykonávat jiné než stavební práce. Vlastní zabezpečující útvar přichází, vzhledem ke

vzdálenosti přesunu a zařazení do sestavy vojsk, svými hlavními silami do prostoru mnohem později. Měl-li by v této době ještě obsazovat bojem některé další objekty a prostory, nezabezpečil by ani přijetí, ani další bojovou činnost leteckého pluku.

2. Bojové zabezpečení obsazených letištních ploch, objektů, důležitých prostorů a činnosti leteckých stavebních jednotek až do příchodu leteckého zabezpečujícího útvaru odčerpává vševojskovým svazkům na poměrně dlouhou dobu síly a prostředky a ztěžuje jim velení. Přesto se domnívám, že v celé řadě případů nebude jiného řešení a že podle situace budou často muset pozemní vojska letištní prapor a objekty zabezpečit. Letectvo může tento úkol plnit až po příchodu vlastní dostatečné síly, tj. až po převzetí letištní plochy, prostoru a objektů zabezpečujícím útvarem.

V této otázce se názory jak vševojskových tak i leteckých velitelů různí. Mám za to, že v takových případech je nutné počítat s těmi nejobtížnějšími situacemi jak pro letecké, tak i vševojskové útvary. Pro vševojskové velitele je jistě obtížné ponechat na dobytém letišti bojeschopné síly. Domnívám se však, že zatím jiného řešení není a že by nebylo správné úkol omezovat nebo dobyté letiště nezabezpečit. Důsledky špatného, nebo žádného bojového zabezpečení není nutné rozvádět. Je ale možné podstatně zkrátit dobu mezi dobytím letiště pozemními vojsky a jeho převzetím leteckým zabezpečujícím útvarem. To do značné míry závisí na vševojskových velitelích, jak zabezpečí urychlený přesun leteckých pozemních stavebních a zabezpečujících útvarů. Zatím tato otázka na našich cvičeních u vševojskových velitelů mnoho pochopení nenašla.

K uvedenému odčerpání sil vševojskovým svazkům musí přihlídnout i letičtí velitelé a představitelé letectva u vševojskové armády. Není možné vyžadovat dobytí a zabezpečení každého letiště, které je na směru postupujících vojsk, ale jen těch, která letecká armáda nezbytně potřebuje k zabezpečení okamžité bojové činnosti. Jde o to, aby úkol „dobytí letiště“ byl výsledkem reálné a podložené potřeby.

Ve složité situaci budou muset vojska zabezpečující dobyté letiště plnit řadu dalších úkolů — zjistit přítomnost min, odminovat důležité plochy a objekty a převzít až do příchodu zabezpečujícího útvaru úkoly radiačního průzkumu. To je zvláště důležité, protože výsledky tohoto průzku-

mu ovlivní bezprostředně činnost štábů leteckých pluků, rozhodnutí velitelů pro přesun a další činnost všech leteckých jednotek na přesunu a na daném letišti.

3. Úprava letištní plochy prostředky vševojskové armády. Domnívám se, že to nebude úkol typický, spíše výjimečný. Přes to je nutné s ním počítat, protože jsme se s ním setkali i na cvičeních. Půjde o případy, kdy se z různých důvodů letecké stavební jednotky nemohou dostat včas na letiště obsazené již pozemními vojsky a letectvo svým doletem již nestačí podpořovat vševojskovou armádu. V tom případě musí představitel letectva rozhodným způsobem informovat o situaci velitele vševojskové armády, který musí zvážit, co za dané situace je pro něho důležitější — podpora letectva, nebo úkoly plněné ženijní jednotkou, požadovanou pro úpravu letiště. V praxi při cvičeních jsme se vždy setkali s pochopením vševojskových velitelů a některých z nich s tímto možným úkolem počítali při svém rozhodnutí. Je to řešení v kritických případech a nepočítá se s více než jednou letištní plochou. Pro její úpravu se předpokládá jedna ženijní rota. I když není v těchto úkolech vycvičena, může úkol splnit, protože letečtí stavební odborníci jsou na dobytém letišti již se svazkem prvního sledu.

V průběhu soudobých operací může k těmto případům dojít nejen při vyrazení nebo zdržení leteckých stavebních jednotek na daném směru prostředky ZHN, ale i v případech, kdy terénní překážky (pohoří, velké vodní toky apod.) jsou málo propustné a proudy leteckých stavebních jednotek jimi nebudou moci projít v požadovaném čase.

4. Povinnost zplánovat činnost pozemních a leteckých jednotek při dobytí, úpravě a převzetí letiště. Úkol dobytí letiště je jistě důležitý a jeho postupné plnění v současných podmínkách boje nese sebou různorodou činnost pozemních vojsk a letectva. Proto se domnívám, že by měl být na určitém stupni velení zpracován dokument, který by řešil veškerou jeho problematiku. Potřebu takového dokumentu je možno odůvodnit také tím, že zde pozemní vojska, která sama bezprostředně letiště nepotřebují, plní úkol ve prospěch letectva. A v takových případech je povinnost zpracování součinnostního dokumentu přímou uložena předpisy.

Co by tento dokument měl obsahovat:

Svazek a útvar, který úkol plní, útvar [jednotka], který úkol převezme. Je třeba

počítat s možností, že pozemní jednotka, která má dobýt letiště, bude ještě před splněním úkolu vyřazena prostředky ZHN. V takovém případě musí úkol převzít jednotka jiná, nebo podle důležitosti úkolu bude použit i vzdušný výsadek. Nepočítá-li se s touto okolností předem, pak v průběhu boje je již velmi těžké a mnohdy i nemožné úkol předat jiné jednotce. Je to jedna ze základních podmínek ke splnění úkolu a letecká operační skupina u vševojskové armády by ji neměla opomenout.

Úkol — Pojmenování a počet letišť určených k dobytí. Stanovené číslo musí být výsledkem pečlivé kalkulace možností svazků vševojskové armády. Obvykle jej stanoví velitelství frontu.

Rozsah úkolu — Zde je třeba podrobně rozvést klasifikaci letištních objektů podle požadavků letectva. Které objekty při dobývání zachovat a které naopak nejsou pro letectvo nevyhnutelné. Tato klasifikace bezprostředně ovlivní rozhodnutí velitele útvaru, který letiště dobývá.

Dokumentace — Vševojsková armáda by měla dostat současně s úkolem k dobytí letišť jejich čerstvé letecké snímky, snímky přístupových cest s vyhodnocenou obranou a plánek nebo schéma rozmístění objektů na letišti. S touto dokumentací by měl být seznámen nejen útvar, který letiště dobývá, ale i útvar, který úkol v případě jeho vyřazení převezme.

Bojové zabezpečení — Jeho skutečnou hodnotu nelze předem stanovit, bude záležet na konkrétní situaci. Je ale možné stanovit odpovědnost za bojové zabezpečení, úkoly radiačního průzkumu, způsob

předání výsledků až k letecké armádě, nezbytný rozsah odminování apod.

Výpomoc ženijními prostředky pozemních vojsk v případě vyřazení nebo opoždění leteckých stavebních jednotek, předurčená jednotka, způsob vyžádání apod.

Zařazení prostředků letectva do sledů pozemních vojsk. I když toto budou řešit i jiné dokumenty, považují za nutné položit důraz na zařazení leteckých stavebních odborníků vzhledem k jednotce, která úkol plní a k jednotce, která úkol popřípadě převezme.

Tím jistě není obsah součinnostního dokumentu vyčerpán, ale jsou to v podstatě hlavní otázky, které by měl řešit. Z jeho charakteru je zřejmé, že by se na jeho zpracování měli podílet tři složky. Vševojsková armáda, jako orgán, který operaci plánuje, a v jejíž prospěch letectvo působí, letecká operační skupina, jako orgán letecké armády na VS vševojskové armády a vševojskový svazek jako přímý vykonavatel. Měl by proto být zpracován na stupni vševojskové armády.

Je zcela možné, že někteří vševojskoví velitelé nebudou s mými názory na dobytí letišť souhlasit, že budou mít na řešení problematiky jiné názory. Tento článek ji ani nemohl v plné míře vyřešit. Další otázky vyvstanou po přikročení ke skutečně plánovitému dobytí letišť. V jednom mi však dají jistě všichni za pravdu, že i tento úkol je třeba reálně a do všech důsledků rozpracovat a procvičovat. Zatím tomu tak není. Domnívám se, že přesné stanovení pojmu a obsahu úkolu „dobytí letiště“ i když nebude ve všem shodné s mými názory, by k tomu mělo být prvním krokem.